

MESTSKÝ ÚRAD V ŽILINE

Materiál na rokovanie pre
Mestského zastupiteľstva v Žiline

Číslo materiálu: ____/2021

K bodu programu

**REALIZÁCIA PROJEKTU VYTvorenia vodného prvku z vodného
ZDROJA POTOKA VŠIVÁK A PRISPÔSOBENIA PRIEHLÝCH ÚZEMÍ NA
HLINKOVOM NÁMESTÍ A V SADE SNP BEZ ODSTRÁNENIA
ZATRUBŇOVACIEHO PROFILU**

Materiál obsahuje:

1. Návrh na uznesenie
2. Dôvodová správa
3. Ďalšie informácie, štúdie, podklady
4. Predpoklady, podmienky
5. Sieť
6. Financovanie
7. Korešpondencia

Materiál bol prerokovaný na:

Komisii územného plánovania a výstavby a Komisii životného prostredia

Predkladajú poslankyne a poslanci MZ v Žiline:

JUDr. Jozef Augustín PhD., Mgr. Zuzana Balogová, Mgr. Martin Barčík,
Ing. Ľubomír Bechný, Mgr. Denis Cáder, Mgr. Peter Cibulka, Mgr. Branislav Delinčák,
Mgr. Jana Filipová, Ing. Patrik Groma PhD., MUDr. Igor Habánik,
PaedDr. Ľudmila Chodelková, MUDr. Rastislav Johanes PhD., Ing. Jozef Juriš, MBA,
Mgr. Róbert Kašša, Ing. arch. Dušan Maňák, Mgr. Iveta Martinková, Mgr. Ing. Peter Ničík,
Ing. Ľuboš Plešinger, Ondrej Šoška, Mgr. Miriam Šuteková, Ing. František Talapka,
Mgr. Anton Trnovec

Zodpovedná za vypracovanie:

Mgr. Iveta Martinková, poslankyňa MZ v Žiline

Žilina, 29. 6. 2021

1. NÁVRH NA UZNESENIE:

Uznesenie č. __/2021

Mestské zastupiteľstvo v Žiline

I. Poveruje Útvar hlavného architekta mesta Žilina realizovať projekt vytvorenia vodného prvku z vodného zdroja potoka Všivák na Hlinkovom námestí a v Sade SNP a prispôsobenia príľahlých území bez odstránenia zatrubňovacieho profilu v rámci plánovanej rekonštrukcie týchto území v termíne najneskôr do konca marca roku 2022.

2. DÔVODOVÁ SPRÁVA:

Materiál bol prerokovaný na komisii územného plánovania a výstavby s konštatovaním:

Poslankyňa Mestského zastupiteľstva Žilina Mgr. Iveta Martinková, predsedníčka Komisie životného prostredia MZ Žilina predstavila členom komisie svoj iniciatívny materiál pod názvom : „SLOBODA POTOKU – DAR ĽUDOM“

1. Predstavila členom komisie materiál ktorý v súlade so súčasným trendom v tejto oblasti rieši návrat vodných plôch a tokov do miest, s návrhom na otvorenie vodného toku Všivák
2. Komisia víta túto iniciatívu a ďakuje za takto spracovaný materiál, s konštatovaním že problematiku otvorenia potoka Všiváka je potrebné technicky riešiť na celom jeho toku vrátane jeho zaústenia.
3. Vzhľadom na náročnosť takéhoto riešenia odporúča zaoberať sa problematikou vrátenia vodných plôch do koncepcie revitalizácie riešenia Hlinkovho námestia a Parku SNP.
4. Obnovenie vodných plôch v týchto priestoroch by sa tak dalo riešiť aj so zachovaním podzemného toku Všiváka , zmenou vodného režimu územia, so zachytením aj dažďových vôd v širšom území Hlinkovho námestia a Sadu SNP.
5. Uvedená problematika je v súlade s platnou legislatívou zameranou na problematiku klimatických zmien, otepľovania a požiadavku zachytávania dažďových vôd ich vsakovaním.

Komisia životného prostredia **odporúča** Mestskému zastupiteľstvu v Žiline na jeho najbližšom zasadnutí :

1. Poveriť Útvar hlavného architekta mesta Žilina realizovať projekt vytvorenia vodného prvku z vodného zdroja potoka Všivák na Hlinkovom námestí a v sade SNP a prispôsobenia príľahlých území bez odstránenia zatrubňovacieho profilu v rámci plánovanej rekonštrukcie týchto území v termíne najneskôr do konca marca roku 2022.

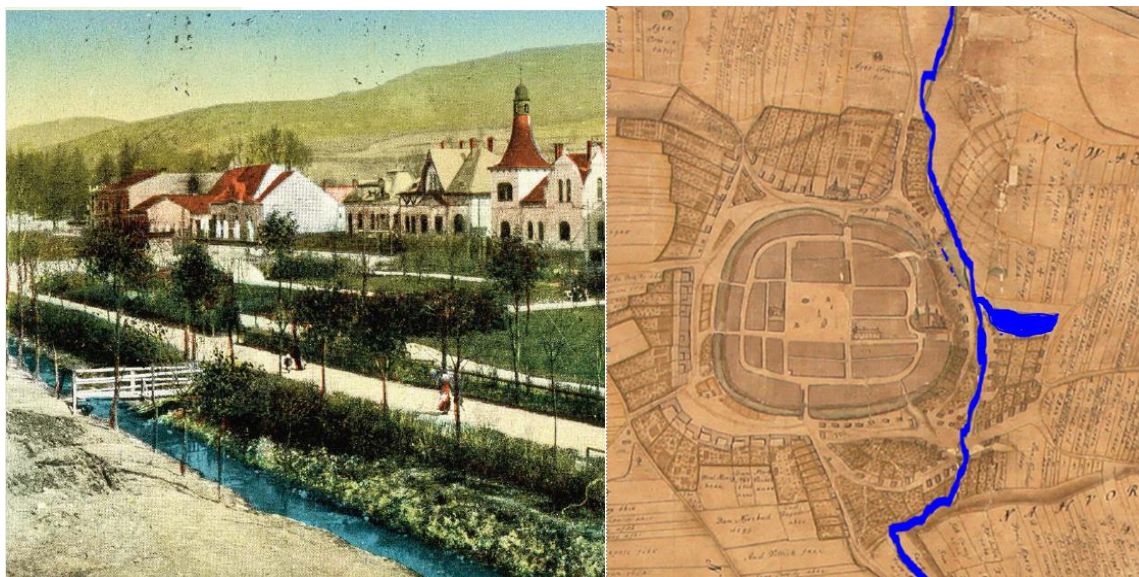
Z Uznesenia MZ č. 45/2021 je zrejmé, že čiastka (v návrhu je uvedené 100 000 €) z investičného úveru bude určená na projektovú dokumentáciu rekonštrukcie Námestia Andreja Hlinku a Parku SNP. Ak by sa do projektu aktuálne nezpracoval daný návrh, bolo by toto progresívne riešenie opäť na dlhé roky v nedohľadne, čo by bolo obrovskou škodou pre životné a urbárne prostredie v centre mesta.

Orientačná výška jednotlivých položiek úveru je nasledovná:

- i. rekonštrukcia ulice Andreja Bernoláka v Žiline - Nový Bulvár (projektová dokumentácia vrátane inžinierskej činnosti) – 216 000€,
- ii. rekonštrukcia ulice Andreja Bernoláka v Žiline - Nový Bulvár (realizácia) – 2 500 000€,
- iii. stoková sieť - II. etapa, Považský Chlmec (realizácia) – 417 854€,
- iv. nákup nehnuteľností do vlastníctva mesta Žilina v predpokladanej sume 1 000 000€,
- v. stavebné úpravy budovy bývalej ZŠ Hollého pre potreby materskej školy – 725 000€,
- vi. majetkové vysporiadanie verejného osvetlenia do majetku mesta Žilina – 1 000 000€,
- vii. rekonštrukcia Mestskej pamiatkovej rezervácie v Žiline vrátane balustrády (architektonická súťaž + projektová dokumentácia) – 300 000€,
- viii. rekonštrukcia Námestia Andreja Hlinku s parkom (projektová dokumentácia) 100 000€.

V súvislosti s týmto projektom si treba uvedomiť nasledovné:

V neustále sa zhoršujúcej klíme mestského prostredia je podstatné, aby sa vrátila patričná dôležitosť vodným biokoridorom tak, aby prebývali v dokonalej symbióze s mestskou zeleňou a ozdravovali prostredie. Naše mesto leží na potoku Všivák. Jeho dĺžka je cca 5,5 km a z toho je väčšia polovica pod zemou. Postupnou výstavbou bol zatrubňovaný. Dnes sa pomaly zabúda na tento hodnotný prirodzený vodný potenciál, ktorým Žilina v minulosti disponovala. Fotografie ukazujú stav potoka Všivák v terajšom Sade SNP v minulosti a výrez z mapy Žiliny z roku 1747 od Michala Ruttkaya-Nedeckého, zobrazujúci vodný tok tečúci okolo vtedajšieho centra mesta s príľahlou vodnou hladinou.

V moderných mestách v súčasnosti nastáva rozumný obrat návratu k prírode tiež v ich intravilánoch. Sú aj slovenské mestá, kde sa vytvárajú umelé toky dotované vodou na ich námestiach. (napr. Košice, Liptovský Mikuláš, plánuje sa Nitra).

<https://mynitra.sme.sk/c/22430750/na-namesti-v-centre-nitry-urobia-potok-mesto-ma-uz-projekt.html>

Časť potoka Všivák v meste Žilina sa nachádza pod betónovým povrchom Námestia Andreja Hlinku a pokračuje popod nadväzujúci Sad SNP v historickom centre mesta Žilina.

Jeho odkrytie by predznamenal významný posun na ceste k celkovému ozdraveniu prostredia. Mesto, jeho občania i návštevníci by tak boli obohatení vo viacerých rovinách, a to predovšetkým zlepšenie klímy, zvýšenie biodiverzity, zníženie betónového pokrytia povrchu, zvýšenie podielu zelene a celkovú estetizáciu prostredia. Nemenej dôležitý je etický podtext zámeru s odkazom pre budúce generácie, aby sa vyvarovali neprirodzenej manipulácii s potokmi a riekami.

Potok má na svojich prameňoch vysoko kvalitnú pitnú vodu. Dokument zobrazuje súhrn výsledkov.

Správa o odbere vzoriek a posúdení kvality vody v potoku Všívák.

Odbery vzoriek.

Dňa 30.5.2017 odobrali pracovníci INGEO-ENVILAB, s.r.o. v prítomnosti p. Chudíkovej z OZ Merkuria 3 vzorky z potoka Všívák, ktorý preteká cez Žilinu. Prvá vzorka bola odobratá z potoka na čistinke pod prameňom, druhá na spodnej strane parku, kde vteká do potrubia a posledná na výtoku z potrubia do rieky Váh. Pôvodný rozsah analýz zameraný na znečistenie sme po získaní prvých výsledkov rozšírili, aby sa dalo posúdiť aj celkové hydrochemické zloženie.

Zhodnotenie výsledkov analýz.

Kvalita vody v prameňoch, ktoré vytvárajú potok Všívák je veľmi dobrá. Výsledky naznačujú, že vody pochádzajú z hlbšieho obehu a z chemického hľadiska (základné zložky vápnik, horčík a bikarbonáty ako aj celková mineralizácia okolo 500 mg/l) ide o veľmi kvalitnú pitnú vodu. Základné hydrochemické zloženie je ukázané v priloženom rozbere vody pre hydrogeológiu.

Výsledky analýzy z druhého odberného miesta naznačujú nasledovné skutočnosti:

- Základné zloženie zostáva prakticky nezmenené, voda sa iba nepatrne zrieduje pravdepodobne vplyvom prítokov
- Mierne vzrastá organické znečistenie (ChSK-Cr) ako aj niektoré ukazovatele poukazujúce na antropogénne vplyvy (fosforečnany, chloridy)
- Zvyšuje sa obsah nerozpustných látok – možný vplyv prebiehajúcej rekonštrukcie v parku
- Časť dusičnanov prechádza na amoniakálne ióny, k čomu mohlo dôjsť počas zatrubnenia, kde je pravdepodobne redukčné prostredie

Analýzy vody na výtoku do Váhu priniesli tieto poznatky:

- Zloženie vody sa pomerne výrazne mení – voda sa zrieduje ale zároveň niektoré zložky rastú (pomerne výrazne najmä chloridy, čo je signál antropogénnych vplyvov)
- Výrazne vzrastá ChSK-Cr, ale stále je to iba v miere, ktorá kvalitu vody v toku v žiadnom prípade výrazne neovplyvní

V priloženej tabuľke sú porovnané výsledky analýz s Prílohou č. 1 POŽIADAVKY NA KVALITU POVRCHOVEJ VODY k Nariadeniu vlády č. 269/2010 Z. z. , ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd. Vo všetkých výsledkoch, ktoré sa dali porovnať došlo k prekročeniu limitov iba 2x. Pri druhej vzorke sú mierne nad limit amoniakálne ióny (v texte je spomenuté čo to mohlo spôsobiť) a v tretej vzorke ukazovateľ ChSK-Cr.

INGEO-ENVILAB, s.r.o.

Odbor vzoriek v jeseni v roku 2019 prostredníctvom Inšpekcie životného prostredia ukázal, že kvalita vody potoka v miestach prietoku historickým jadrom spĺňa odporúčané hodnoty pre povrchové vody a odhadovaný prietok bol v tom čase 10l/sec. To svedčí o obrovskej samočistiacej schopnosti vody, vzhľadom na to, že v jeho otvorenom povodí v mestskej časti Bôrik sú ešte stále evidované legálne i nelegálne zaústenia. Znečisťovanie z týchto zaústení je aktuálne v riešení k náprave. Pokiaľ ide o množstvo vody v potoku dá sa uvažovať o pripojení žilinského historického vodného zdroja Studničky, ktorý je momentálne

odvádzaný do verejnej kanalizácie a so zatrubneným potokom Všivák sa v Sade na Studničkách takmer prelínajú.

Inšpektorát životného prostredia Žilina
Odbor inšpekcie ochrany vôd
Legionárska 5, 012 05 Žilina

Č.: 7657/72/2019-1428/2020

Dňa: 20.01.2020

Počet strán: 9

ZÁZNAM Z OBJASŇOVANIA PODNETU

Na základe podnetu doručeného Slovenskej inšpekcii životného prostredia, inšpektorát životného prostredia Žilina, odbor inšpekcie ochrany vôd (ďalej len inšpekcia) dňa 05.08.2019 (CEP 228/62/2019) zamestnanec SIŽP – IŽP Žilina, OIOV: **Ing. Gabriela Ganse**, inšpektorka, vykonala v dňoch **7.10., 11.10., 16.10., a 18.10. 2019** v súlade s ust. § 62, § 66, § 67 a § 68 zákona č.364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len vodný zákon) a so zákonom SNR č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v platnom znení a v súlade s § 9 a § 10 zákona č. 525/2003 Z.z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zisťovanie skutočností potrebných pre objasnenie podaného podnetu.

Miestneho zisťovania sa zúčastnili:

Za Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., OZ Piešťany:

Ing. Pavol Mikula, vedúci Vodohospodárskeho laboratória Žilina (7.10, 18.10. a 29.10.2019)

Mgr. Nikola Čanigová Vodohospodárske laboratórium Žilina (7.10. 2019)

p. Veronika Krpčová, Vodohospodárske laboratórium Žilina (29.10.2019)

p. Igor Šedo, , Vodohospodárske laboratórium Žilina (18.10.2019)

p. Michal Gábor , Správa povodia stredného Váhu, úseková kancelária Žilina (16.10..2019)

Mgr. Iveta Martinková, poslankyňa mestského zastupiteľstva mesta Žilina (11.10.2019)

II.3. Dňa 16.10. 2019 obhliadka zatrubneného koryta toku Všivák od ulice na Studničkách, ulica Republiky, Sad SNP až po výpustný objekt Váhu a následne operatívny monitoring kvality povrchovej vody toku Všivák, pričom operatívnymi meraniami boli zistené nasledujúce hodnoty:

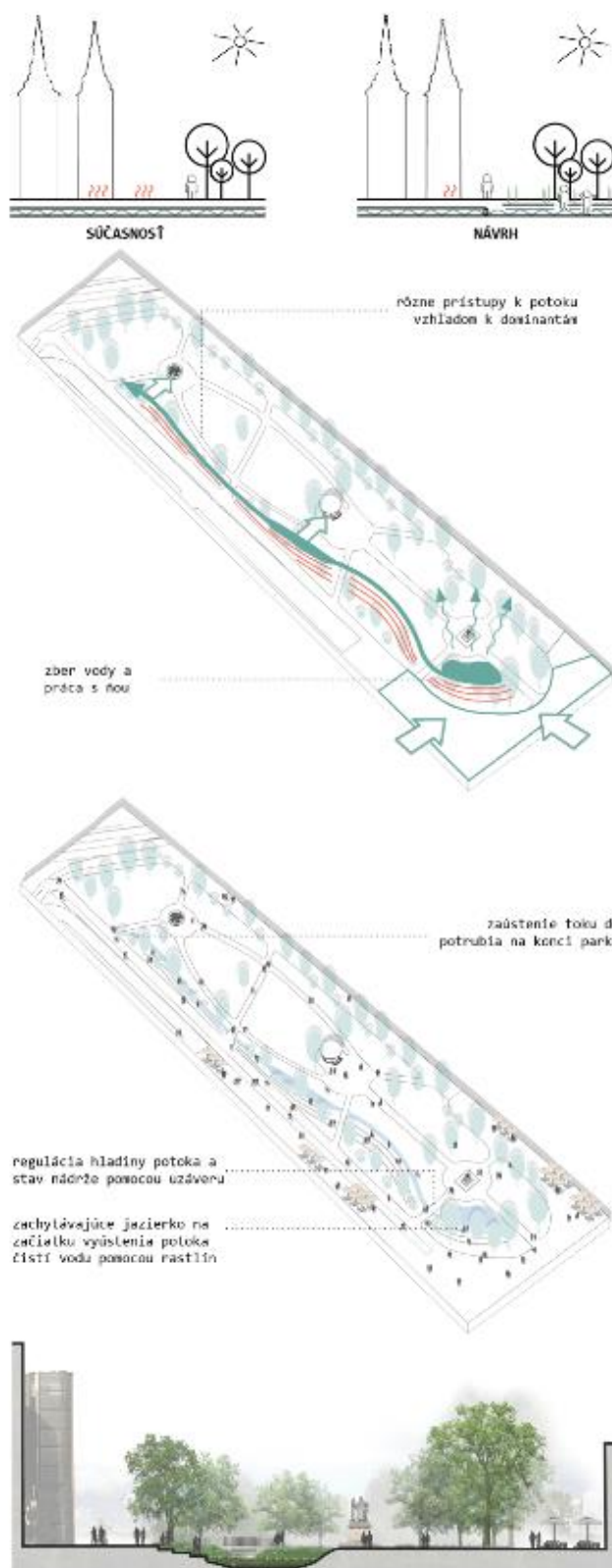
Ukazovateľ	Studničky	Ul. Republiky	Otvorený profil pri križovatke ulíc Hviezdoslavova, Sasinkova, Kálov..	Vyústenie do Váhu	NV SR č. 269/2010 Z.z. Príloha č.1.	Poznámka:
NH ₄ ⁺ (mg/l)	0	0	0	0,8-1,6	1,0 pre N-NH₄⁺	1.11117.001 Ammonium Test
pH	7	7	9-10	9-10	6-8,5	MColorpHast, Universal indicator
Odhadovaný prietok (l/s)	10	10	10	10	-	Multi 3510 IDS Set 4

3. ĎALŠIE INFORMÁCIE – ŠTÚDIE - PODKLADY

Nadácia Ekopolis vytvorila priestor pre mladých začínajúcich odborníkov na to, aby sa pokúsili navrhnuť riešenia reálnych problémov týkajúcich sa hospodárenia s vodou. v rámci Súťaže pre vodu. Do finále postúpilo deväť súťažných návrhov z toho až tri sa týkali otvorenia potoka Všivák v historickom jadre mesta Žilina, čo bolo veľkým úspechom.

Priložené linky udávajú podrobnosti štúdií. Koláže sú len stručným obrazovým ukazovateľom.

<https://www.sutazprevodu.sk/Sutaz-Pre-vodu/Sutazne-navrhy/Obnova-koryta-potoka-Vsivak-v-Sade-SNP-v-Ziline>

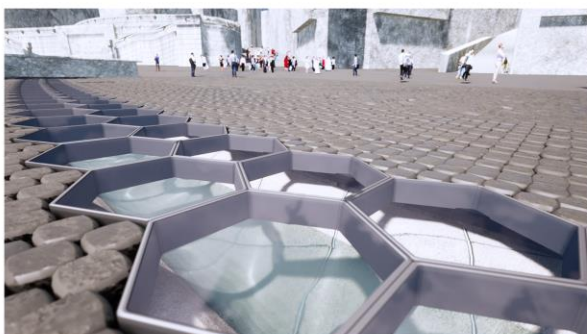

Obnova koryta potoka Všívák v historickej časti mesta Žilina

Ing.arch. Jakub Kypus

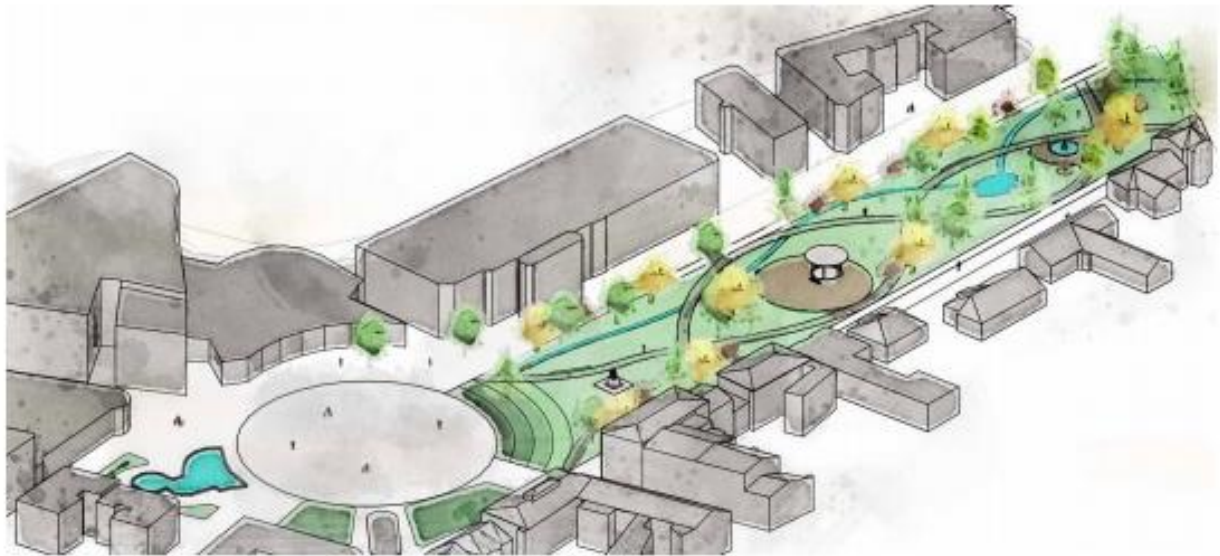

<https://www.sutazprevodu.sk/Sutaz-Pre-vodu/Sutazne-navrhy/Obnova-koryta-potoka-Vsivak>

<https://www.sutazprevodu.sk/Sutaz-Pre-vodu/Sutazne-navrhy/Vsivak-tras-sa>

Ing. Eva Wernerová Ateliér záhradnej tvorby AWE ako člen poroty súťaže:

"Ako krajinný architekt práce hodnotím veľmi vysoko, pretože je zbytočné, aby sme v nejakých betónových rúrach viedli vodu pod zemou, kde je mŕtva, kde nič neprináša, keď môže byť v parku a keď môže povzniesť to parkové prostredie a celkovo urbárne prostredie na vysokú úroveň. Ten návrat vody do centra Žiliny si veľmi želám, aby sa skutočne podaril."

Ekologicky zmýšľajúci občania mesta Žiliny myšlienku otvorenia potoka podporujú a tiež sa zamýšľajú nad riešením. Objavil sa aj veľmi návrh riešenia otvorenia potoka Všivák, ktorého autorom je pán Miroslava Sud'a:

„Osobne si myslím, že by malo existovať súčasne aj zatrubnené koryto Všiváka aj nové skrz námestie a park. Regulácia medzi nimi by mala byť obdobná ako pri malých vodných elektrárňach. Otvorený potok by mal mať tok priznaný skrz riečny kameň v prirodzenom koryte, miestami premostenom. Možno dáky meander v parku s jazierkom a v prípade sucha z neho nútený obeh potrubím v zemi späť k bodu regulácie, aby mohol byť v ňom stály obeh a život.“

Práve tento veľmi racionálny prístup k záležitosti je veľmi logickou platformou pre realizáciu vytvorenia nového vodnými prvkami popretkávaného koryta potoka. Betónový profil by sa nemusel prácne odstraňovať a rozdeľovacia komora na konci ul. Republiky by presmerovala časť toku v čase prívalových dažďov do profilu. Pričom v ďalšom rozvoji projektu môžu mať významné zastúpenie aj ostatné podklady zo štúdií zo Súťaže pre vodu. Fotografie zobrazujú veľkosť zatrubňovacieho profilu a sčasti tiež jeho umiestnenie.

4. PREDPOKLADY, PODMIENKY:

a) Na uskutočnenie projektu

Pre realizáciu projektu neexistujú žiadne prekážky. Tento projekt bude znamenať obrovský progres v environmentálnej politike mesta Žilina.

b) Na vytvorenie voľného koryta potoka Všivák na základe projektu

Napriek tomu, že laboratórne testy na Studničkách, ako aj na začiatku dotknutého priestoru na ul. Republiky v novembri v roku 2019 prezentujú vo svojich výsledkoch vodu, ktorá spĺňa podmienky kvality pre povrchové vody, je potrebné zabezpečiť zastavenie znečisťovania potoka v celom jeho povodí. To znamená,

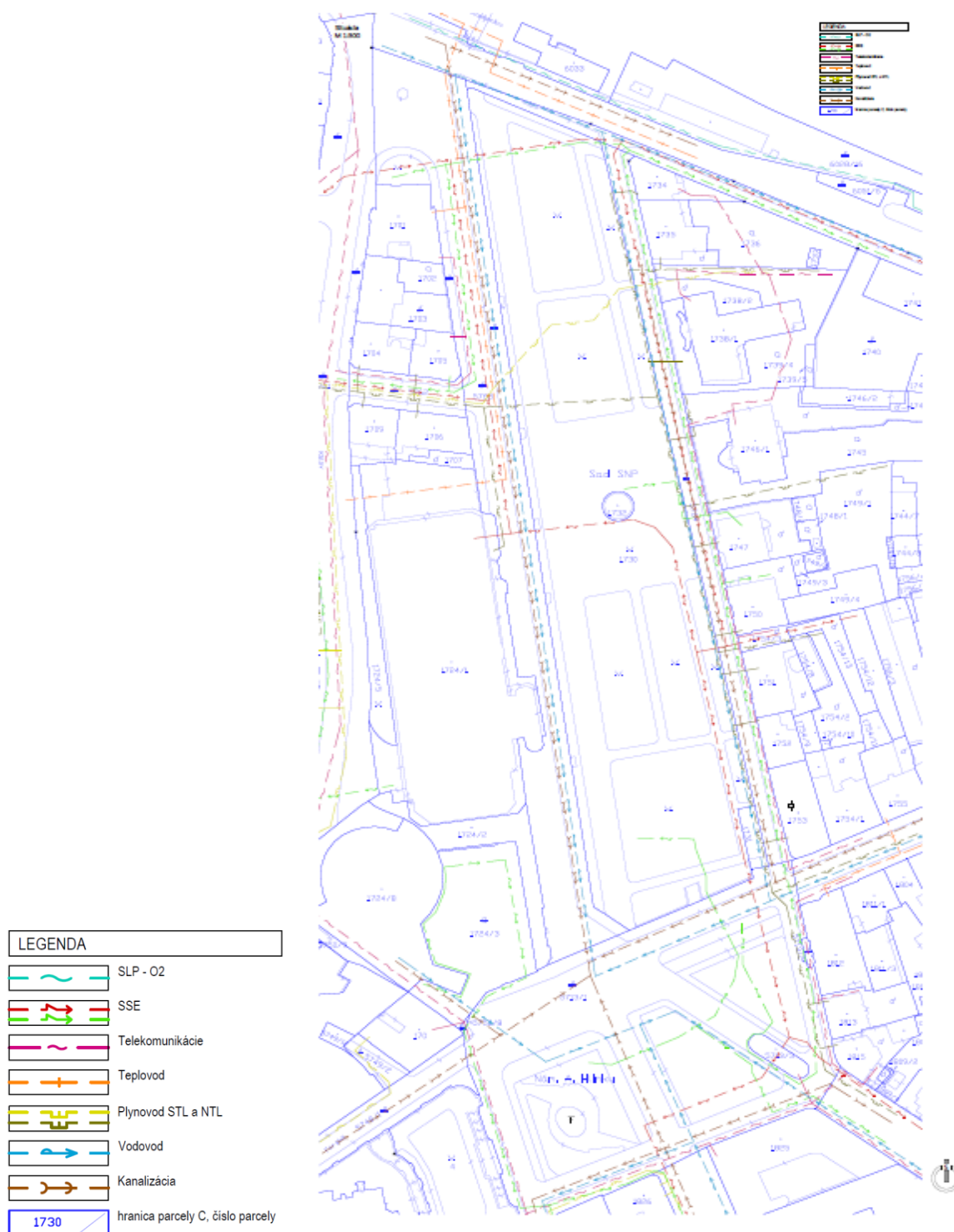
1) že treba v plnej miere akceptovať výsledky konaní Štátneho vodoochranského dozoru a Inšpekcie životného prostredia a zabezpečiť čistotu toku v celom jeho povodí. Pri dodržiavaní zákonov a odstránení niekoľkých nelegálnych splaškových vyústení do potoka je možný návrat k pôvodnej kvalite vody aj v jeho vyššom povodí. (v riešení) Revízia a pasport dažďovej kanalizácie v meste Žilina je veľmi potrebným procesom. Podľa zákona majú samosprávy viesť, kde majú svoju dažďovú kanalizáciu.

2) že je taktiež potrebné, aby sa systémovo riešili vodozádržné opatrenia v povodí potoka na maximálne eliminovanie záťaže z odľahčovacích komôr kanalizácie. Povoľenie na ich prevádzku je stanovené do roku 2024 (v riešení – Uznesenie MZ č. 43/2021)

3) že je možné počítať aj s prípadným filtračným či čistiacim systémom ako napríklad UV čistenie podporené solárnymi zdrojmi

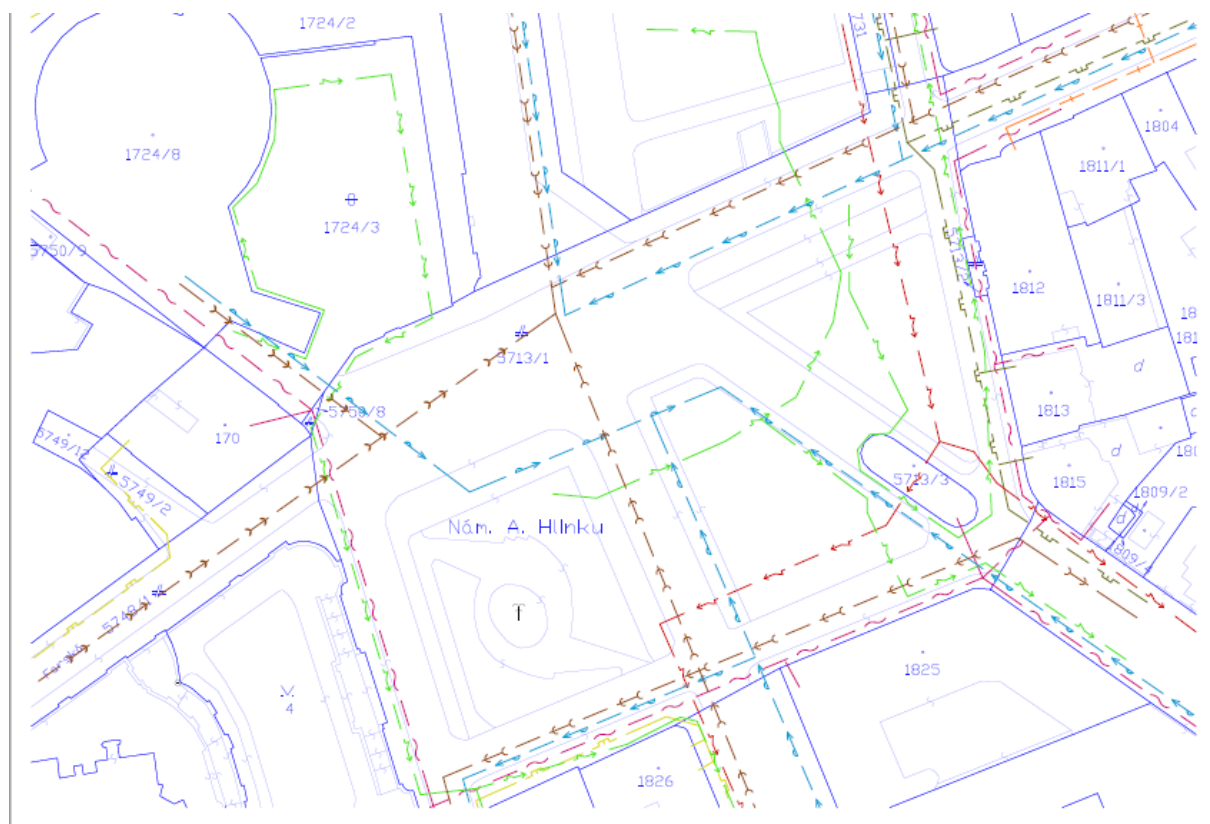
4) že je možné počítať s prípadnou dotáciou vody v čase veľkého sucha, čo je po pripojení vodného zdroja Studničky nepravdepodobné.

5. SIETE - Námestie Andreja Hlinku a Sad SNP

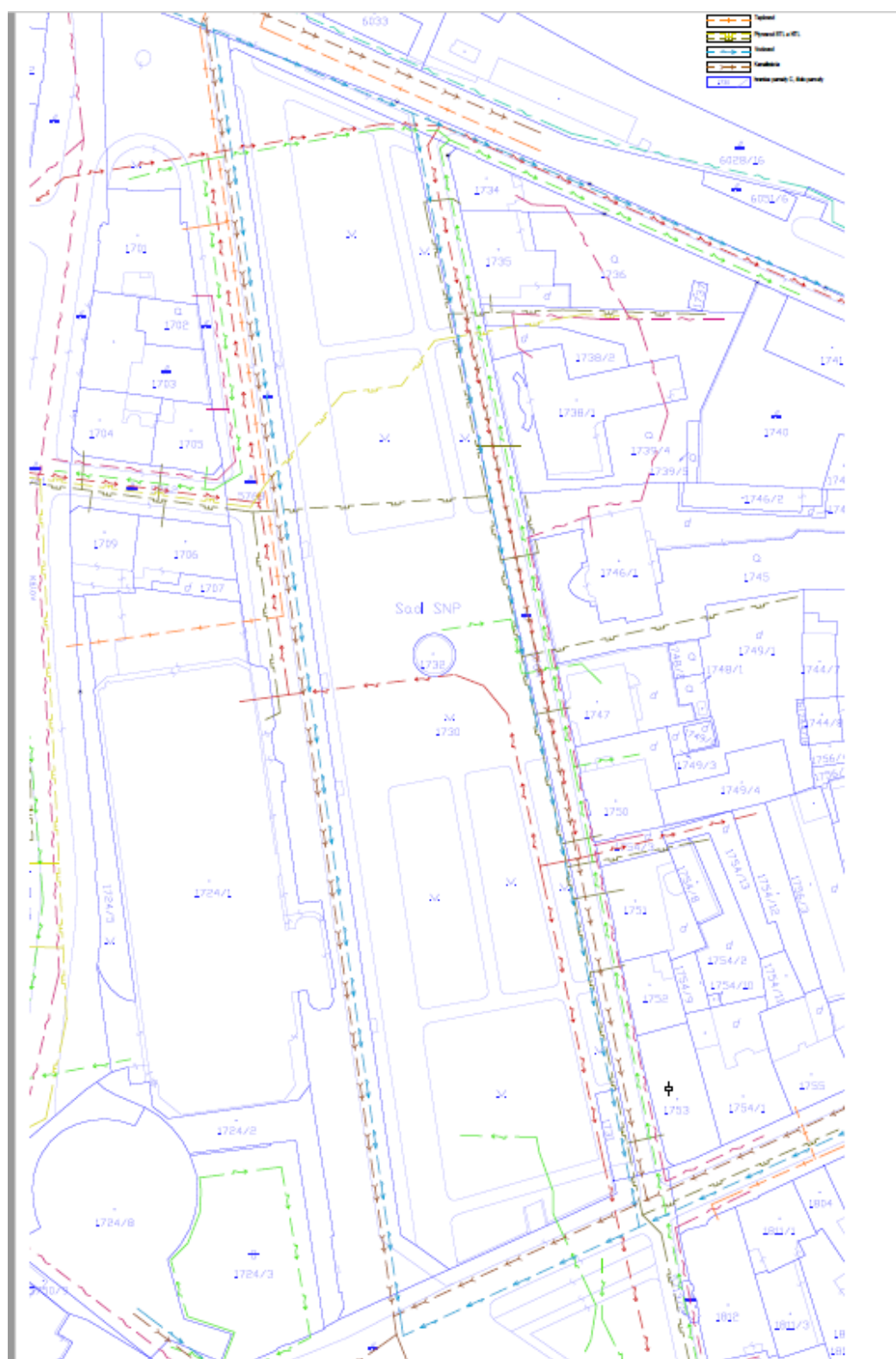

Siete - Námestie Andreja Hlinku

Siete - Sad SNP

6. FINANCOVANIE:

V súčasnosti je k dispozícii veľké množstvo fondov, ktoré podporujú ochranu životného prostredia. V rámci plánu obnovy SR v gescii ministerstva životného prostredia je 150 miliónov eur pripravených na priame opatrenia pre zlepšenie klímy a ich súčasťou budú výzvy pre samosprávy presne na takéto účely. Je prioritne potrebné, aby bolo Mesto Žilina pripravené a disponovalo jasnými zámermi vrátane projektových dokumentácií., Teraz je čas sústrediť sa a koncentrovať všetky sily týmto smerom. Na stránke MŽP SR je tiež uverejnená Stratégia adaptácie SR na zmenu klímy z r. 2014 (aktualizácia je z r. 2018), kde je veľa bodov, o ktoré sa dá oprieť v časti adaptačné opatrenia pre samosprávy. V kontexte s týmto návrhom ide predovšetkým o bod -zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v sídle-. A ako je už uvedené v úvode, mesto vyhradilo 100 000 € na projekt rekonštrukcie Hlinkovho námestia a Parku SNP ako jednu z položiek plánovaných investícií. Potok je súčasťou týchto území.

7. KOREŠPONDENCIA

Po prezentácii tohto návrhu sa ozvali niektorí členovia komisie:

Pozdravujem!

Veľmi si želám, aby to vyšlo. Nie len so Všivákom, ale so všetkými vodnými zdrojmi a ich vrátením z kanálov do mestského prostredia. (...) Je tam mnoho zložitých nadväzností, čo bude chcieť čas, ale ak sa do toho nepustí mesto teraz, ostane to stáť ďalšie desaťročia - najmä kvôli revitalizácii parku SNP a Hlinkovho námestia.

Želám poslancom odvahu ísť do toho!

Myslím, že by sme ako mesto získali a boli pozitívnym príkladom kadiaľ sa dá uberať...

S pozdravom
Ing. arch. Marek Huliak

Dobrý deň,

V súvislosti s včerajším vystúpením p. Mgr. Martinkovej na zasadnutí stavebnej komisie dávam do pozornosti potrebu pasportizácie povrchových vodných zdrojov na území mesta. Vo väčšine sú odvedené do stokovej siete a v konečnom dôsledku sú balastnými vodami, ktoré zaťažujú ČOV v Hornom Hričove. Zrejme nás v blízkej budúcnosti čakajú vodozádržné opatrenia v súvislosti so zmenou klímy a Žilina ako mesto s tromi riekami v intraviláne má veľké možnosti. (nižšie položené časti mesta v riečnych nivách majú štrkové podložie vhodné na vsaky zrážkových vôd)
Zámer lokálne otvoriť koryto potoka Všivák sa tu spomína dlhé obdobie a mali by sme mu pomôcť.

S pozdravom

Juraj Staško

